

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПОЖЕЖНОЇ ТА ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СИСТЕМИ ДСНС УКРАЇНИ

Головач Л.В.
(Полтава, Україна)

Сьогодні у слухачів та викладацького складу професійно-технічних навчальних закладів системи ДСНС України є привід для занепокоєння: для замовника робітничих кадрів є важливим не тільки те, що знають та вміють робити випускники, а й уміння збирати та використовувати дані для вирішення технологічних завдань, швидко приймати практичні рішення під час виконання завдань за призначенням відповідно посадових обов'язків. Аналіз попередніх досліджень свідчить, що проблемі шляхів формування професійних компетентностей були присвячені роботи В.П. Бездухова, М.К. Будникова, О.М. Дахіна, Б.Д. Ельконіна, А.К. Маркова та ін. Досліджують та впроваджують сучасні методи розвитку компетентностей А.В. Василюк, О.В. Овчарук, О.І. Пометун, Н.Г. Ничкало, Н.В. Щербак, В.Г. Кремінь. У сучасному світі однією з найважливіших компетенцій є вміння «керувати інформацією». Це означає здатність знайти, вибрати, оцінити інформацію з різних джерел. Необхідно навчити слухача не тільки опрацьовувати новий матеріал, а й пов'язувати його з іншою інформацією і критично оцінювати його актуальність та якість. Щоб підібрати завдання, які будуть відповідати і навчальній програмі, і вимогам сьогодення, викладач має проявити креативність, ентузіазм. Особливістю навчання в професійно-технічних навчальних закладах системи ДСНС України є те, що за короткий термін викладачі мають вчорашнього школяра перетворити на компетентного фахівця своєї справи. Тож необхідно навчити слухачів швидко сприймати та опрацьовувати інформацію. Щоб зробити сприйняття нового матеріалу більш цілеспрямованим, важливо спочатку вказати, яку користь принесуть нові знання, де вони застосовуються та яке їх практичне значення. А для більш комплексного засвоєння інформації найкраще розбити її на невеликі тематичні порції, які можна опанувати за один раз. Далі слід систематизувати отримані знання, в подальшому це допоможе відтворити логічний ланцюжок, що сприяє запам'ятовуванню. Недоліком є те, що слухачі мають можливість збирати та інтерпретувати відповідні дані, як правило, в межах своєї сфери навчання. Важливе значення має організація проведення пошукових та наукових досліджень, бо професійна компетентність майбутнього фахівця пожежної та цивільної безпеки формується «на засадах теоретичних знань, практичних умінь, значущих особистісних якостей та життєвого досвіду, що зумовлює готовність слухача до виконання професійних обов'язків та забезпечує високий рівень його самоорганізації» [2, с. 7]. Для того щоб слухач міг передавати інформацію, ідеї, проблеми та шляхи їх вирішення, в нього має бути розвинута компетенція «усного спілкування». Вона допомагає ефективно поширювати свій досвід та отримані знання серед одногрупників, а в майбутньому – колег. Важливим є вміння працювати в команді, координувати з іншими вирішення поставлених завдань, проблем. Компетентність визначає якість і рівень професійної готовності до діяльності, що виражається в характері праці, здатності в умовах різних труднощів знаходити раціональне рішення виниклої проблеми. Ріст

компетентності сполучений із самоаналізом і самооцінкою особистості, які є внутрішнім стимулом професійного самовизначення [1, с. 26]. Тож доречно буде проводити конференції, круглі столи, диспути. Найчастіше виникає у слухачів проблема, пов'язана з відсутністю логічної структури доповіді. Щоб уникнути даної помилки, особливо на перших порах, важливо допомагати кожному індивідуально. Протягом навчання слухач має навчитися використовувати свої знання у майбутній професійній діяльності, отримати навички, які допоможуть знаходити рішення проблем, які можуть виникати. Тож формувати професійну впевненість та компетентність у слухачів необхідно за допомогою проектного навчання, створення реальних ситуацій, проведення практичних відпрацювань та відвідування тактико-спеціальних навчань. Відпрацювати професійні вміння та навички можна як під час самостійного дослідження, а також під час практики. Формувати професійні компетентності у слухачів можна також за допомогою розвитку їх творчого потенціалу, який у майбутньому допоможе розвиватися слухачу як професіоналу. «Творча особистість – це креативна особистість, яка внаслідок впливу зовнішніх чинників набула необхідних для актуалізації творчого потенціалу додаткових мотивів, особистісних утворень, здібностей, що сприяють досягненню творчих результатів в одному чи кількох видах творчості», – вказує С. Сисоєва [3, с. 14]. Тож необхідно розвивати у слухачів професійну креативність. Важливим є проведення додаткових консультацій, де завдяки співпраці з викладачами можна розкрити науково-дослідний потенціал слухача.

Застосування різних шляхів і методів формування професійних компетентностей у слухачів професійно-технічних навчальних закладів системи ДСНС України допоможе стимулювати самостійне, індивідуальне та колективне навчання, а також мотивуватиме слухачів до активного та постійного розвитку професійних умінь і навичок.

Список використаних джерел:

1. Морева Н.А. Педагогика среднего профессионального образования: Учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений / Н.А. Морева. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 272 с.
2. Нічуговська Л.І. Формування професійної компетентності в системі математичної підготовки студентів економічного профілю [Текст] / Л.І. Нічуговська// Дидактика математики: проблеми і дослідження: Міжнар. зб. наук. пр. – Донецьк, 2003. – Вип. 20. – С.3–12.
3. Сисоєва С.О. Теоретичні і методичні основи підготовки вчителя до формування творчої особистості учня: дис. д-ра пед. наук: 13.00.04 / С. О. Сисоєва. – К., 1997. – 428 с.

КІМНАТНІ РОСЛИНИ ЯК ОБ'ЄКТ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ШКОЛЯРІВ З БІОЛОГІЇ

Гомля Л.М., Буцька М.О.
(Полтава, Україна)

Останнім часом експериментальній та науково-дослідній роботі приділяється належна увага. Відомо, що для опанування необхідною сумою знань недостатньо знати лише теоретичний матеріал, його слід тісно пов'язувати з проведенням лабораторних, практичних, експериментальних робіт. І саме в біології як одній з природничих наук велике значення має експеримент, що дає